

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BUCURESCI6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6
Vis-a-vis de Palatul Justiției

În numărul de joi 7 Februarie vom publica sfârșitul studiului datorit d-lui Em. M. Dan asupra legii de organizare judecătorească.

S U M A R :

Legea de organizare judecătorească (urmare) de d-l Em. M. Dan.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Tribunalul județului Dorohoi : *Iulius Haque, Heinrich Haque și Edouard Haque cu Iohan Șefer, personal și ca tutore al minorului său frate Anton Șefer, cu o Observație de d-l D. Alexandresco.*

LEGEA DE ORGANISARE JUDECATOREASCĂ

(Urmare) (1)

Am arătat în numărul trecut (2) cum societatea după lupte uriașe, a câștigat pentru justiție o mare victorie: distrugerea arbitrariului și tiraniei care domneau în împărțirea dreptății, prin separarea puterii judecătorești de cele-l'alte două puteri ale Statului. Puțin în urmă societatea câștigă o nouă victorie, tot așa de însemnată de și obținută cu mult mai puțină luptă: inamovibilitatea magistraturei.

Rămănea societății să facă încă două lucruri pentru a da puterii judecătorești o organizațiune potrivită cu misiunea ei neasemnat de grea și de aleasă: a) o bună recrutare a personalului judecătorec; b) să lovească fără milă în acele moravuri rele venite ori de unde, care fac să se creadă că justiția se dă după proptele și hatir.

Opera aceasta din urmă însă, ca ori ce operă profilactică, nu e destul s'o reglementezi; ea reclamă multă perseverență, multă abnegație și mai cu seamă timp.

Să ne ocupăm dar de cea-l-altă operă «recrutarea personalului judecătorec» a căreia eficacitate nu stă numai într'o reglementare de moravuri ci și în lege.

Care este criteriul după care trebuie să ne conducem pentru a dobândi o bună recrutare a personalului judecătorec ?

Criteriul, după mine, ar fi următorul: În recrutarea personalului judecătorec trebuie să se înlăture toate acele mijloace care ar putea aduce ori cât de mică atingere demnității viitorului magistrat și l'ar face mai dependent de puterea executivă, și admise acele mijloace care l'ar face mai puțin dependent de puterea executivă și care în ochii lui proprii și în ochii cetățenilor l'asigură și l'măresc demnitatea lui de judecător și om.

Sunt deci, hotărât, contra sistemul numirii magistratului după bunul plac al ministrului, sistem pe care l'văd menținându-se în art. 101 din proiect :

Art. 101. Ministrul de justiție numește din propria sa inițiativă și fără nici o prezentare pe supleanții, ajutorii de judecători de ocoale, pe judecători de ocoale și pe toți membri parchetului.

Eū cred că cel mai bun sistem de recrutare este concursul.

În sistemul numirii vor reuși să ocupe demnitatea de magistrat, în majoritate, aceia care vor avea mai mult noroc și mai multă flexibilitate a șirei spinărei.

Norocul de a te fi născut rudă cu ministrul; sau cu un membru marcant al partidului politic din care face parte ministrul;

Sau dintr'o familie intimă cu ministrul;

Sau dintr'o familie care constituie o clientelă de care ține multă socoteală ministrul;

Sau ai perspectiva de a deveni rudă cu ministrul;

Sau din mai știu și eū ce împrejurări care te ajută să ai trecere pe lângă ministru;

Iată o serie de titluri pe lângă care cele mai albe bile obținute la Universitate și cele mai luminoase dovezi de capacitate, muncă și corectitudine rămân în umbră.

În lipsa acestor titluri, dacă știți să l'încovoiați spinarea și la rigoare chiar să te tirașiți, încă poți nădăjdui să ocupi demnitatea de a ajunge într'o zi «Un homme jugeant des hommes, acceptant d'être la vérité infaillible, la justice absolue,

(1) Veți Curierul Judiciar No. 7 și 9/902.

(2) Veți Curierul Judiciar No. 9/902.

malgré les infirmités possibles de son intelligence et de son coeur» etc., cum zice Zola (3).

Este acesta un sistem demn, care să înalțe pe candidat în ochii lui proprii și în ochii cetățenilor?

Este acesta un sistem care se poate împăca cu independența magistratului?

Cred din adăncă convingere că nu.

Aceluia căruia îi încredințezi cea mai mare dintre demnitățile omenești «judecata semenilor lui» trebuie să îi ceri mai mult de cât titluri de noblețe, de rudenie și de adulațiune; trebuie să îi ceri mai mult de cât acelaia care în virtutea titlului de licențiat în drept solicită postul de grefier de tribunal, de portărel său de copist în vre o administrație.

Și credința mea este că în materie de recrutare a personalului judecătoresc nici o exigență nu poate fi prea mare.

Iată bunioară în ce condițiuni este primit un magistrat în Prusia:

În Prusia pentru admiterea în magistratură, legea cere trei ani de studii într'o Universitate Germană, un examen special depus înaintea unei comisii instituite pe lângă fie-care Curte de apel, apoi patru ani de stagiū în timpul cărora candidatul este atașat succesiv, cu titlul de referendar, la un tribunal de prima instanță, la o Curte de apel, la un procuror de Stat, și la un avocat-avoué; în fine depunerea marelui examen de Stat, la Berlin, înaintea unui juriū compus din membrii Curței de casație și din consilierii intimi ai ministrului de justiție.

După ce a fost supus tutulor acestor încercări, candidatul este numit asesor de justiție, fără leafă, destinat a înlocui pe judecătorii titulari cari sunt în concediū sau împiedicați de afaceri, și în regulă generală nu este numit judecător titular de cât după un an de stagiū ca asesor (4).

Așa fac țările cari vor să ocupe în lume loc de frunte.

Sunt, cum ziceam, pentru sistemul concursului, de oare-ce consider acest sistem conform cu criteriul ce am zis că se impune în recutarea personalului judecătoresc.

Selecțiunea ne este impusă de natură.

Fie-care individ reprezintă o nuanță deosebită din punctul de vedere fizic și intelectual în infinitatea variațiunii pe care a hotărît-o natura. Un om se naște incapabil sau destoinic, fricos sau îndrăsnit, indecis sau energic, după cum se naște blond sau brun.

La această inegalitate stabilită de natură, societatea a stabilit încă una: inegalitatea mijloa-

celor de existență și de desvoltare. Unii n'au de cât greutatea de a se naște, alții 'și fac studiile luptând cu mizeria.

La aceste inegalități, societatea în interesul respectului dreptății, nu trebuie să mai adauge nici una.

Sistemul «numirei» crează o nonă inegalitate: «hatirul», și duce la neîncredere, la descurajare.

Cine din noi nu cunoaște oameni capabili cari au rămas în umbră din cauza acestei noi inegalități; cine din noi n'a văzut pe mulți tineri de valoare desgustați de muncă față cu nedreptatea ce li se fac, de a vedea trecându-le înainte aceia cari n'au poate alt merit de cât de a fi rudele sau adulatorii celor puternici?

Este vremea să se isprăvească cu hatrul.

Numărul intelectualilor cari vor cere pâine, se mărește îngrijitor. Ce mijloc trebuie să călăuzească pe acești tineri de a 'și câștiga într'o zi pâinea cu demnitate și de a ocupa în Societate locuri de cinste?

Munca? Legăturile de rudenie? Adulațiunea?

Societatea e datoare să urmeze regula pe care, cum ziceam, natura ne-o impune: «Selecțiunea».

Și dacă cei nemulțumiți și lăsați în umbră din cauza hatirului, astă-zi se resignează, mâine nevoile vieții îi vor sili să murmure.

Negreșit că în contra inegalității stabilite de natură, Societatea nu poate face nimic; în contra inegalității mijloacelor de existență și de desvoltare, Societatea e din ce în ce mai constrânsă de murmurele nemulțumiților să ia măsuri; a crea noi inegalități însă, și mai cu seamă atât de nedrepte, este a nu fi prudent.

* * *

Tot cu privire la recrutarea personalului judecătoresc, sunt în noul proiect, dispozițiuni cari fac cinste autorului legii.

Voii să vorbesc despre listele de prezentare.

Iată ce se spune în noul proiect prin articolele 100, 102, 103, 104 și 105:

Art. 100. — La Curțile de casațiune, la Curțile de apel și pe lângă fie-care tribunal se va ține câte un registru prin îngrijirea Primilor Președinți și a Președinților respectivi, în cari se vor înscrie toate cererile candidaților de a fi înaintați sau de a ocupa funcțiunii în magistratură și cari întrunesc condițiunile cerute de lege.

Ordonanța Președinților de înscriere, sau de refuz de a înscrie o cerere, va putea fi atacată de cel interesat înaintea secțiunilor unite a instanței respective.

Aceste tablouri servesc instanțelor judecătorești pentru a face listele de prezentare Ministrului de justiție, după cum se va specifica în articolele următoare:

Art. 102. Pentru înaintările sau numirile în funcțiunile inamovibile, Ministrul de justiție va face numirea după listele de prezentare, cari se vor dresa ast-fel:

Pentru locurile vacante la un tribunal, lista se va dresa de tribunalele și de Curtea de apel în circumscripțiunea căreia se găsește acel tribunal. Fie-care tribunal prezintă Curței respective o listă de trei candidați; după aceste liste Curtea de apel, în secțiunii unite alege, prin vot secret, trei candidați, la cari mai poate adăoga alți trei din propria sa inițiativă. Din lista de șase candidați propuși ast-fel de Curte,

(3) Emile Zola «Travail».

(4) Garsonnet, Pr. civile, t. I. p. 196, nota 7, prima ediție.

Ministrul de justiție va numi pe cel ce va crede de cuviință.

Art. 103. — Când vacanța este la una din Curțile de apel, Curtea de apel unde s'a ivit acea vacanță, înaintează Curței de casațiune o listă de trei candidați aleși de dânsa în secțiuni unite și prin vot secret.

Curtea de casațiune va putea adăoga alți trei candidați aleși în acelaș mod de dânsa și va prezenta prin Primul Președinte al casației o listă de șase candidați, din care Ministrul de justiție va face numirea.

Art. 104. — Când este vacant vre-un loc de consilier la Curtea de casațiune, fie-care Curte de apel prezintă câte o listă de două candidați aleși, precum s'a zis mai sus, și o înaintează Curții de casațiune. Din aceste liste Curtea de casațiune va alege cel puțin două candidați la care va putea adăoga alți doi din propria sa inițiativă. Ministrul de justiție va numi pe consilierii din cei patru candidați ast-fel prezentați.

Art. 105. — Când locul vacant este de Prim-Președinte sau de Președinte la Inalta Curte de casațiune, ea va prezenta o listă de trei candidați, aleși în secțiuni-unite și Ministrul de justiție va face numirea din cei prezentați ast-fel de Curte.

(Sfârșitul în No. viitor)

Em. M. Dan
Advocat

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

TRIBUNALUL JUDEȚULUI DOROHOI

Audiența de la 24 Septembrie 1901

Președenția D-lui DIMITRIE DANCU, Președinte

Iulius Haque, Heinrich Haque și Edouard Haque cu Iohan Șefer, personal și ca tutore al minorului său frate Anton Șefer.

Sentința civilă No. 221/901.

Competință. — Litigiu între străini și străini. — **Competința tribunalelor române.** — (Art. 54 Proc. civilă).

Sucesiune. — Capacitatea de a moșteni. — După ce lege se regulează. — **Moștenire deschisă în România.** — **Moștenitori austriaci.** — Legea care regulează capacitatea lor de moștenitori. — Acte de stare civile. — Cine le confecționează în Austria. — Dovedirea gradului de rudenie și a calității. — Acte emantate de la paroch. — **Arbore genealogic extras de paroch condica de botezați** — Statutul personal al unui austriac. — Cum se poate dovedi. — (Art. 60, 70, 75, 80, 128 și 164 din Codul civil austriac).

Filiațiune. — **Filiațiune legitimă.** — Cum se dovedește. — Lipsă de căsătorie. — Dacă poate fi filiațiune legitimă în acest cas. — (Art. 292 și urm. Codul civil).

Filiațiune. — **Filiațiune naturală.** — Cum se poate dovedi. — Început de probă scrisă. — (Art. 308 Codul civil). — **Posesiune de stat.** — Nu este admisă pentru stabilirea filiațiunii naturale.

1. **Tribunalele române sunt ținute să judece și litigiile dintre străini și străini.**

2. **Capacitatea de a moșteni atârnă de legea personală a aceluși chemat la moștenire, și aceasta este legea care decide că el are ori nu are calitățile cerute pentru a moșteni, și nu există nici o deosebire, din acest punct de vedere, dacă incapacitatea ce i se opune rezultă din dreptul comun, sau este specială materiei succesiunilor.**

Ast-fel, capacitatea de a moșteni a unor Austriaci se regulează de legea austriacă.

3. **După Codul civil austriac, singurele persoane în drept de a confecționa actele stărei civile în Austria sunt numai preoții.**

Ast-fel, calitatea și gradul de înrudire a unui austriac cu un de cuius, se poate dovedi cu actele de naștere liberate de parochul localității unde este născut și chiar cu arborele genealogic emantat de la paroch și extras din registrele de botez ale parohia-

tului, când arborele genealogic este o copie fidelă în ordinea cronologică și indică descendenții unor persoane, în ordinea nașterii lor, fără nici o apreciere din partea parochului. Un asemenea arbore genealogic trebuie să fie considerat bun, ca și actele de naștere emantate de la paroch, până la înscrierea în fals.

4. **Statutul unei persoane nu se poate dovedi de cât cu acte emantate din țara în care au fost confecționate.**

Ast-fel, statutul personal al unui Austriac, născut în Austria, se dovedește cu actele confecționate în conformitate cu Codul civil austriac, pe care tribunalele române cată a'l aplica, conform art. 54 din Proc. civilă.

5. **Acolo unde nu este căsătorie nu poate fi vorba de filiațiune legitimă, și actul de naștere a unei persoane, nu face dovada filiațiunii sale legitime, dacă nu produce dovada căsătoriei dintre părinții săi.**

Ast-fel, în lipsa actului de căsătorie, nu se poate procede la dovedirea filiațiunii legitime în modul stabilit prin lege, prin art. 292 și urm. din Codul civil, adică prin faptul nașterii unit cu posesiunea de stat de copil legitim, și împrejurarea că, în actul de naștere, ofșterul stărei civile a trecut, după dicteul declarantului că copilul este născut din cutare părinți și că ar fi legitim, nu poate face dovada legitimității copilului, dacă nu se dovedește căsătoria.

6. **Asemănat art. 308 din Codul civil, filiațiunea naturală se dovedește prin martori, când există un început de dovadă scrisă, și pentru ca un act de naștere produs de cel ce voește a'și dovedi filiațiunea sa naturală, să poată fi un început de dovadă scrisă, trebuie să emane chiar de la mamă sau de la un mandatar special al ei.**

7. **În sistemul Codului civil român, nici posesiunea de stat, nici recunoașterea voluntară din partea mamei, nu sunt admise ca probe de filiațiune naturală, ci numai recunoașterea forțată, bazată pe un început de dovadă scrisă emantată de la chiar mamă.**

S'a ascultat: d-nii avocați Gh. Gh. Burghilea și Ernest C. Cănanău din partea reclamanților frați Haque precum și d-l avocat I. Licu din partea părinților Șefer.

S'a ascultat d-l substituit George Giurgioseanu, în conclusiuni, fiind minori în cauză;

Tribunalul deliberând,

Având în vedere acțiunea de față;

Având în vedere că din actele din dosar, susținerile orale, precum și conclusiunile scrise ale părților, se constată în fapt următoarele: În luna Noembrie 1899, încetează din viață în Dorohoiu, farmacistul Francisc Xavier Haque, de origină austriacă, naturalizat român, cu câți va ani înainte de deces. El moare fără testament, rămânând pe urma sa o avere evaluată la suma de 146000 lei, ne fiind căsătorit; el nu lasă descendenți, ear ascendenții săi sunt toți morți;

Nu mult după încetarea numitului din viață, Iohan Șefer, atât personal, cât și ca tutore al minorului său frate, susținând că ar fi copil natural a unei surori a defunctului, anume al Mariei Haque, cere și obține de la acest tribunal, trimiterea în posesiune a averii rămase pe urma lui Francisc Xavier Haque și intră, de fapt, în posesiunea acestei averi, în calitate de nepoți de soră, în lipsa altor rude mai apropiate (vezi jurnalele trib. No. 4132/99, 465/900 și 466/900 și procesul verbal al portăreilor N. 283/900). — În luna Iunie 1900, trei frați Iulius, Heinrich și Eduard Haque, de naționalitate

austriaci, domiciliați în Bucovina, introduc acțiunea de față, prin care, mai sus numiții, contestă calitatea de rudă a numiților Șefer cu Francisc X. Haque și cer ca acești din urmă să fie condamnați a le delăsa lor întreaga avere de moștenire, rămasă pe urma lui Francisc X. Haque;

Având în vedere că atât frații Șefer, cât și reclamanții frații Haque, sunt de naționalitate austriacă; că deci e vorba de niște străini, venind la moștenirea rudei lor române, moștenire deschisă în România; prima chestiune ce trebuie să o discute tribunalul, e deci aceea de a vedea care este legea ce trebuie s'o aplice, ca să stabilească capacitatea de a moșteni a acelor ce revendică moștenirea;

Având în vedere că, după art. 54 Proc. civ., tribunalele române, sunt ținute a judeca și litigiile dintre străini;

Considerând că atât doctrina cât și jurisprudența sunt de acord spre a decide că, atunci când este vorba despre capacitatea celui chemat la moștenire.— această capacitate se regulează după legea personală a moștenitorului, căci dacă, în principiu, când e vorba de devoluțiunea unei moșteniri, se aplică legea lui de cujus, aceasta să face din cauză că se presupune că succesiunea sa ab-intestat este testamentul său, expresiunea voinței sale; or, voința celui care dispune în mod tacit nu se referă de cât la modul cum să se dispună de bunurile sale, ea nu are ce vedea în ceia-ce depinde de lege, cum sunt de exemplu, condițiunile de capacitate de a moșteni, sau incapacitățile; aceste din urmă privesc pe acel ce vine la moștenire și ele se stabilesc, se modifică de legiuitorul succesibilului, dintr'un interes general și nu după voința celui care dispune de bunurile sale; de aici urmează că capacitatea de a moșteni atârnă de legea personală a celui chemat la moștenire și aceasta este legea care decide că el are, ori nu are, calitatea cerute pentru a moșteni, și nu există nici o deosebire din acest punct de vedere, dacă incapacitatea ce i se opune rezultă din dreptul comun, sau este specială materiei succesiunilor. (A. Weiss, *Droit international privé*, vol. IV. Laurent, *Dr. international*, vol. VI).

Că, în specie, fiind vorba de a stabili capacitatea de a moșteni a unor austriaci, tribunalul cață a aplica legea austriacă, în ceia-ce privește capacitatea de a moșteni;

Având în vedere că a doua chestiune ce trebuie rezolvată este calitatea reclamanților;

Considerând că reclamanții, în dovedirea calității lor, prezintă actele de naștere ale lui Iulius Haque, născut la 1 Ianuarie 1858, a lui Henrich Haque, născut la 1 Ianuarie 1860, a lui Eduard Haque, născut la 3 Decembrie 1855, din părinți legitimi Martin Cajetano Haque și soția sa Iohanna, născută Schirner, acte emantate de la parochul catolic din Câmpu-Lung, Bucovina; că din actul de naștere a lui Martin Cajetano Haque, eliberat de parochul din Cernăuți, sub No. 306 din Octombrie 1837, se constată că el este fiul lui Paul Haque și Barbara Nosal; că Martin Cajetano Haque, era căsătorit cu soția sa Iohanna născută Schirner (act de căsătorie din Iulie 1847); că din arborele genealogic aflat la dosar, emanat de la același paroch și extras din registrele de botez ale parohiatului catolic din Cernăuți, cum și din cele-lalte acte aflate la dosar, se constată că întemeietorul familiei Haque este Gaspar Haque, căsătorit cu Elisabeta la 1794; că aceștia au dat naștere la două fii, unul Paul Haque, tatăl lui Martin Cajetano, autorul reclamanților de astăzi, al doilea Mihail Haque, tatăl lui Francisc Xavier Haque; Că din complexul acestor acte, rezultă că reclamanții Iulius, Henrich și Eduard Haque, sunt rude în al cincilea grad cu defunctul;

Având în vedere că toate aceste acte, emană de la parochii catolice din Bucovina;

Considerând că după art. 69, 70, 71, 75, 80, 128 și

164 din Codul civil austriac, pe care părțile le-au invocat, singurele persoane în drept de a confecționa actele stărei civile în Austria sunt numai preoții (Stubenrauch, Coment. Cod. civil austriac; D. Alexandresco, vol. I, nota 1, pag. 214);

Considerând că arborele genealogic nu este de cât o copie fidelă în ordinea chronologică și indicând descendenții lui Gaspar și Elisabeta Haque în ordinea nașterii lor, fără nici o apreciere din partea parochului; că acest arbore trebuie considerat ca bun și cele-lalte acte emantate de la aceleași autorități, până la înscrierea în fals; că părții susțin că parochii nu sunt în drept de a elibera ast-fel de acte, fără a dovedi cu nimic această aserțiune a lor;

Că întru cât dar aceste acte emană de la funcționarii instituți după legea locului unde ei instrumentează, ele cață a și produce toate efectele lor legale, după regula *locus regit actum*, consacrată de alin. ultim al art. 2 C. civ.;

Considerând, pe de altă parte, că ori de câte ori este vorba de statutul unei persoane, el nu se poate dovedi de cât cu acte emantate din țara în care au fost confecționate; că, în specie, fiind vorba de a stabili statutul personal a niște Austriaci născuți în Austria, statutul lor personal se dovedește cu actele confecționate în conformitate cu Codul civil austriac, pe care tribunalul cață a l aplica conform art. 54 Proc. civ.; că din toate acestea rezultă că reclamanții Iulius, Henrich și Eduard Haque sunt rude în al cincilea grad cu defunctul;

Având în vedere că ei părții, când au cerut punerea lor în posesiunea averii de moștenire pe cale grațioasă, au produs acte prin care stabilesc că ar fi copii naturali ai unei Marie Șefer, soră cu def. Francisc X. Haque (vezi declarațiunile autentificate de tribunal No. 903 și 913/1899);

Având în vedere că ei astăzi, în instanță, abandonează acest teren și susțin că ar fi copii legitimi ai acestei Marie și a unui Frantz Șefer;

Având în vedere că părții nu produc dovezi de existența căsătoriei între Maria și Frantz, preținșiilor lor părinți;

Considerând că nu poate fi vorba de filiațiune legitimă, acolo unde nu este căsătorie;

Că, întru cât ei nu dovedesc existența căsătoriei dintre Frantz și Maria Șefer, actele lor de naștere nu fac dovada filiațiunii lor legitime;

Considerând că, în lipsa actului de căsătorie, nu se poate procedea la dovedirea filiațiunii legitime (dovadă pe care, de altminteru, părții nici n'au cerut-o), în modul stabilit de lege prin art. 292 și urm. C. civ., adică prin faptul nașterii unit cu posesiunea de stat de copil legitim; că împrejurarea că în actul de naștere, ofițerul stărei civile, a trecut după dicteul declarantului că copilul este născut din cutare părinți și că ar fi legitim, nu poate face dovada legitimității copilului, dacă nu se dovedește căsătoria;

Că, prin urmare, părții nefăcând această dovadă, nu se pot considera ca copii legitimi;

Având în vedere că, în camera de consiliu, cu ocaziunea cererei de trimitere în posesiune, părții alegă că ar fi copii naturali ai Mariei Șefer, sora lui Haque, producând pentru a dovedi acest fapt, niște mărturii care se află la dosar;

Având în vedere că, chiar în această ipoteză, reclamanții contestă și această calitate a părților, și deci ori-ce legătură de înrudire cu Francis X. Haque;

Având în vedere că proba filiațiunii naturale se face după regula stabilită de art. 308 al. ultim C. civ. în mod diferit de filiațiunea legitimă;

Considerând că filiațiunea naturală, după acest articol, se dovedește prin martori, când există un început de dovadă scrisă (ceea ce părții n'au produs); Că, pentru ca actul de naștere prezentat să poată fi un început de dovadă scrisă, el trebuie să emane de la mama,

însăși saū de la un mandatar special al ei; că acel text esclude cu desevărsire posesiunea de stat al copilului natural;

Considerând că posesiunea de stat, în lipsă de text expres, nu poate dovedi filiațiunea naturală (vezi decisiunea Curței de casație No. 3/91 și D. Alexandresco, I, p. 305 urm.);

Că, pentru ca posesiunea de stat să servească copilului natural aī completa dovada identității sale, se cere un început de dovadă scrisă emanat de la mamă; că nici într'un cas posesiunea de stat nu poate dovedi faptul nasterii; că teoria preconisată de Demolombe și alții puțin, încă de pe la 1835, după care posesiunea de stat ar stabili pe deplin filiațiunea naturală, este azi combătută cu succes de toți autorii moderni, și că atât doctrina cât și jurisprudența au admis sistemul că, în lipsă de text expres, posesiunea de stat nu poate servi a dovedi filiațiunea naturală, sistem mult mai juridic, sistem adoptat și de Inalta Curte de casație (Laurent, vol. IV, No. 13, 108, 109, 113, 119; decisiua Curței de casație, secțiunii-unite No. 3/91; D. Alexandresco, vol. I, pag. 306; Weiss, vol. IV, pag. 28);

Că, în sistemul legii noastre, nici posesiune de stat nici recunoașterea voluntară din partea mamei, nu sunt admise ca probă a filiațiunei naturale, ci numai recunoașterea forțată, bazată pe un început de dovadă scrisă emanată de la însăși mama, ceea ce nici acestea chiar pârții nu s'au încercat să le dovedească; că, prin urmare, pârții nu stabilesc nici calitatea lor de copii naturali; că din toate acestea, rezultă că frații Șefer nu și-au stabilit întru nimic calitatea lor de rude cu Francisc X. Haque; că frații Iulius, Henrich și Eduard Haque fiind rude în gradul al 5-lea cu defunctul, în lipsă de alte rude în grad mai apropiat, lor li se cuvine moștenirea;

Că ast-fel fiind, reclamațiunea fiind pe deplin dovedită în fapt și în drept, cată a fi admisă;

Văzând că reclamanții cer esecutiua provizorie și în vedere că s'a dovedit în instanță că pârții s'au folosit de mare parte din avere și deci este pericol în întârziere, tribunalul apreciind, cată a o acorda cu rezerva ca reclamanții să satisfacă dispozițiunile legii timbrului, în ce privește taxele de înregistrare;

Văzând și cererea de cheltueli de judecată, pe care tribunalul le fixează la suma de 100 lei.

Pentru aceste considerente, redactate de d-l supleant Stoianovic, în neunire cu conclusiunile d-lui substituit de procuror, admite ca întemeiată reclamațiunea introdusă de d-nii advocați Gh. Gh. Burghilea și Ernest C. Cananău, procuratorii d-lor Iulius Haque, Henrich Haque și Eduard Haque, și obligă pe pârții Iohan Șefer personal, și ca tutore al minorului său frate Anton Șefer, a delăsă în stăpânirea reclamanților întreaga avere de succesiune a def. farmacist Francisc X. Haque din Dorohoi, și a le plăti una sută lei cheltueli de judecată.

(ss) Dimitrie Dancu, Al. Al. Stoianovic.

p. greffier (s) Gh. I. Franc.

Observație. — Sentința trib. de Dorohoi, ce publicăm astăzi, este interesantă, ea resolvind mai multe puncte controversate.

Mai întâi de toate, nu mai rămâne îndoială că tribunalele române aū nu numai competența, dar și obligațiunea de a judeca contestațiunile dintre străini, de câte ori ei se adresează la justiția țarei. Aceasta rezultă din art. 11 C. civil, după care străinii se bucură în deobște de aceleași drepturi civile ca și Români, prin urmare, și de dreptul de a sta în judecată (*stare in judicio*). Art. 54 din noua procedură civilă o mai spune

încă odată, pentru a rădica ori-ce dubiū în această privință.

Al doilea punct rezolvit prin sentința trib. este relativ la o chestie de drept internațional.

Care este legea ce determină capacitatea străinilor de a veni la o moștenire deschisă în România? Legea personală a defunctului va determina persoanele chemate la moștenire. Ast-fel, ea este cea care va decide dacă copiii legitimați, naturali, adoptați, etc. vin saū nu la moștenire, și care este partea lor în această moștenire, pentru că, după cum foarte bine țice tribunalul, se presupune că moștenirea ab intestat a străinului este testamentul său, adecă expresiunea voinței sale (1). Legea de introducere a Codului german (*Einführungsgesetz*) este formală în această privință (art. 24, § 1 și 25). Tot în acest sens se vede redactat și art. 8 din Codul italian (disp. preliminară). Eată cum se exprimă această din urmă dispoziție, care consacră, în materie succesorală, principiul personalității, respingând, cu drept cuvânt, distincțiunea tradițională între mobile și imobile: «*Le successioni legittime e testamentarie però, sia quanto all'ordine di succedere, sia circa la misura dei diritti successori, e la intrinseca validità delle disposizioni, sono regolate dalla legge nazionale della persona, della cui eredità si tratta, di qualunque natura siano i beni ed in qualunque paese si trovino*».

Mancini, care a luat o mare parte la elaborarea Codului italian, justifică această dispoziție, foarte nemerită, în modul următor: «*Succesiunile atârând de dreptul de proprietate, trebuie să fie regulate prin voința proprietarului, și voința sa trebuie să facă lege peste tot locul, afară de drepturile rezervatarilor. Dacă el n'a dispus de bunurile sale, legea dispune pentru dânsul, după voința sa presupusă, ținând socoteală de organizarea familiei, care are o legătură intimă cu dreptul de moștenire; or, starea persoanelor isvorând din familie, dreptul de moștenire trebuie să fie personal în toate privințele*» (2).

Dar dacă legea națională a defunctului este cea care determină persoanele chemate la moștenirea sa, capacitatea saū incapacitatea de a moșteni, privind pe acel chemat la moștenire, atâră de legea personală a moștenitorului, care va fi consultată spre a se vedea dacă acesta are, saū nu, capacitatea de a moșteni, dacă, de exemplu, el

(1) Cpr. A. Weiss, *Tr. th. et pratique de dr. international privé* (1901), IV, p. 547 și 551. Despagnet, *Pr. de dr. intern. privé* (ed. a 3-a, 1899), 365, p. 684. Laurent, *Dr. international*, VI, 174.

(2) Cpr. Laurent, *Dr. international*, II, 128, p. 241, care reproduce cuvintele de mai sus ale jurisconsultului italian.

este copil legitim, legitimat, adoptat, etc. ⁽³⁾. «Considerând, dice Curtea din București (14 Fevruar 1901), că cestiunea de a se ști dacă un copil este sau nu legitim este evident referitoare la starea civilă a unei persoane, de unde rezultă că legislația care reglementează această stare trebuie a reglementa asemenea și admisibilitatea probelor ce pot fi invocate în sprijinul pretențiilor rivale, și această legislație nu poate fi de cât legea lui personală, etc.» ⁽⁴⁾.

Ast-fel, un copil legitimat în Austria prin rescriptul principiului, *besondern Begünstigung des Landesfürsten*, conform art. 162 și 753 din Codul austriac, va veni la moștenirea părintelui său deschisă în România, pentru că asemenea legitimare este admisă în Austria ⁽⁵⁾.

Capacitatea succesorală stabilită de legea străină va fi însă înlăturată de câte-oră ea va fi contrară ordinii publice locale.

Ast-fel, un copil adulterin sau incestuos n'ar fi primit, de bună samă, a moșteni pe mama sa naturală în Franța, deși legea română îi recunoaște acest drept prin art. 677 C. civ., fiind-că, pentru considerațiunii de ordine publică rău înțeleasă, asemenea copii n'au drept de cât la alimente, soluție care era admisă și în Codul Calimach (art. 948).

Ordinea publică n'ar fi însă compromisă prin

⁽³⁾ Veđi în acest sens art. 8 al legii federale elvețiene din 25 Iunie 1891 (*Ann. de législ. étrangère*, anul 1891, p. 668) și art. 8 din legea de introducere a Codului german (*Einführungsgesetz*). Veđi asupra acestor texte Weiss, *op. cit.*, IV, p. 13, nota 4 și adnot. noastră din *Curierul Judiciar* No. 33, anul 1901, p. 263, nota 3.

⁽⁴⁾ *Curierul Judiciar* din 3 Maiu 1901, No. 33 (cu adnotația noastră). Cpr. Trib. superior din Bavaria. *J. Clunet*, anul 1892, p. 1046. C. de apel Friburg. *J. Clunet*, anul 1889, p. 351. Tot în acest sens se pronunță și o mare parte din doctrină. Veđi Weiss, *op. cit.*, IV, 12 urm. și 551. Despagnet, *op. cit.*, 365, p. 684. Aubry et Rau, I, § 31, p. 135 (ed. a 5-a) Laurent, *op. cit.*, VI, 174. Baudry et Wahl, *Successions*, I, 234, p. 187 (ed. a 2-a. 1899). Champcommunal, *Étude sur la succession ab intestat en droit international privé* (1892), p. 342. I. Keidel, *Le droit international privé dans le nouveau Code civil allemand*. *J. Clunet*, anul 1899, p. 264 urm. Savigny, *System des heutigen römischen Rechts*, VIII, § 397, p. 313 (ed. germ., Berlin, 1849). Unger, *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts*, I, § 23, p. 161.—Cu toate acestea, cestiunea este controversată, și unii susțin că capacitatea moștenitorului se regulează după legea care cărmuește însuși devoluțiunea moștenirii, adică după legea personală a defunctului (v. Antoine, *De la succession ab intestat en droit international*, 74. Stobbe, *Deutsch. Privatrecht*, I, p. 253. Roth, *Idem*, I, p. 294. Bar, *Theorie und Praxis des intern. Privatrechts*, II, p. 313. *Reichsgericht* (Curtea de casație) din Leipzig. *J. Clunet*, anul 1892, p. 1191; ear alții cer, în fine, ca moștenitorul să fie capabil atât după legea sa națională, cât și după cea a defunctului. Veđi în acest din urmă sens, Audinet, *Principes élément. du droit international privé*, 650.

⁽⁵⁾ Cpr. art. 194 C. italian și art. 1723 urm. C. german, care admit de asemenea acest mod de legitimare, necunoscut în dreptul nostru actual, consacrat însă prin art. 218 și 943 din Codul Calimach.

capacitatea copiilor naturali simpli, cari ar avea aceleași drepturi ca și copiii legitimi, după cum este în legea noastră în privința mamei (art. 652, 677, 678), nici prin dreptul de primo-genitură, nici prin vocațiunea numai a băeților, cu excluderea fetelor ⁽⁶⁾, sistem care era admis în Codul Caragea (art. 17, lit. c, partea IV, capit. 3) ⁽⁷⁾.

Tribunalul mai pune încă în principiu că singurele persoane în drept de a confecționa actele stărei civile în Austria sunt numai miniștrii cultului, ceea ce rezultă, în adevăr, din mai multe texte ale Codului austriac, și ceea ce este admis și în alte țări, de exemplu, în Rusia, în Serbia, etc.; de unde rezultă că calitatea și gradul de înrudire cu defunctul a unui Austriac, a unui Rus, etc., se va dovedi cu actele de naștere eliberate de parochul localității unde moștenitorul este născut.

S'a decis chiar că nașterea poate fi dovedită prin înfățișarea actului de botez, dacă, după legea țării unde străinul este născut, asemenea acte fac dovadă în justiție ⁽⁸⁾.

În cât privește pe străinii născuți în țară, dovada se va face prin extractele actelor stărei civile, întocmite de funcționarii români competenți, sau de agenții diplomatice străine, dacă, după legea țării lor, ei sunt ofițeri ai stărei civile, după cum îi proclamă legea noastră ⁽⁹⁾.

În cât privește însă filiațiunea legitimă, ea nu se dovedește numai prin înfățișarea actului de naștere, și art. 392 din Codul nostru civil cuprinde în această privință o inexactitate, când dice că filiațiunea copiilor legitimi se dovedește prin actele de naștere trecute în registrele stărei civile; căci acest act nu dovedește de cât un singur lucru, faptul nașterii din partea mamei. Dar dacă, pe lângă aceasta, copilul mai dovedește încă și identitatea sa, adecă că el este copilul despre care se vorbește în actul de naștere, el a

⁽⁶⁾ Veđi Despagnet, *op. cit.*, 365, p. 684.

⁽⁷⁾ Cpr. C. București și Cas. rom. *Curierul Judiciar* din 1900, No. 23 și *Dreptul* din 1901, No. 80. Veđi asupra acestui obicei al pământului, după care fetele erau excluse de la moștenirea părinților, pentru a nu duce averea într-o familie străină, și a cărui origină se trage din dreptul vechi germanic, t. III a Comentariilor noastre, p. 271, nota 1 și tratatul nostru în limba franceză, p. 155 și 483. Veđi și G. Boissonade, *Histoire de la réserve héréditaire*, No. 199 urm., p. 190 urm. (ed. din 1873).

⁽⁸⁾ Veđi Répert. Sirey, *Actes de l'état civil*, 1312 și autoritățile citate acolo. Cpr. Trib. Paris. *J. Clunet*, anul 1877, p. 230 urm.—S'a decis de asemenea că un act de notorietate, întocmit în Statele-unite, dovedește, în lipsa actelor stărei civile, filiațiunea unui copil născut acolo, conform legislațiunii acestui Stat. Cpr. Trib. Paris. *J. Clunet*, anul 1895, p. 374. C. Paris. Sirey, 73. 2. 177. D. P. 73. 2. 59. Veđi și Weiss, *op. cit.*, IV, p. 15, nota 2. Despagnet, *op. cit.*, 271, p. 553.

⁽⁹⁾ Cpr. art. 23 din L. de la 13 Fevr. 1894 pentru reorganizarea Minist. afacerilor străine.

dovedit pe deplin maternitatea, adică că el este copilul cutărei femei. Odată maternitatea stabilită, copilul nu are de cât să mai dovedească încă că mama sa era căsătorită în momentul zămislirei, sau cel puțin în momentul nașterii sale și atunci, el a dovedit indirect și paternitatea, în puterea presumpțiunii *pater is est*...

Copilul care va voi să dovedească că este copil legitim a două persoane determinate, va trebui deci să dovedească: 1° căsătoria părinților săi; 2° faptul nașterii din partea femeii a cărei copil el se pretinde, prin înfățișarea actului său de naștere; 3° identitatea sa cu copilul născut, ceea ce se poate proba prin posesiune de stat, fără ca această posesiune să întrunească toate caracterele cerute de lege (art. 294), prin martori și presumpțiuni, fără nici un început de probă scrisă; 4° și în fine, zămisirea sau nașterea sa în timpul căsătoriei.

Curtea noastră supremă a decis mai întâi că filiațiunea legitimă se stabilește în deajuns numai prin înfățișarea actului de naștere, fără a se mai cere și dovedirea căsătoriei⁽¹⁰⁾; mai târziu însă, Inalta Curte a recunoscut însuș eroarea sa, revenind la adevăratele principii, și cerând de astă dată, cu drept cuvânt, și stabilirea căsătoriei. În nici un caz însă, actul de botez sau de vaccină singure, nu sunt, după legea noastră, suficiente pentru a dovedi filiațiunea⁽¹¹⁾.

Cum se va dovedi căsătoria părinților? După legea țării în care ea a fost contractată⁽¹²⁾. Deci, o căsătorie contractată astăzi în Ungaria, nu va putea fi stabilită de cât prin producerea actului de celebrare înaintea ofițerului stărei civile (art. 29 L. ungur. din 9/18 Decembrie 1894)⁽¹³⁾; ear o căsătorie contractată în Rusia, prin înscrierea ei în registrele parohiei, și numai în caz de insuficiență a acestei probe, prin martorii jurați cari au asistat la săvârșirea ei⁽¹⁴⁾.

Dacă căsătoria a fost celebrată într'o țară în care legea recunoaște două forme de căsătorie, precum este, de exemplu, în Spania (art. 42 C. spaniol din 1889), ea se va dovedi fie prin actul încheiat de preot, fie prin acel încheiat de ofițerul stărei civile⁽¹⁵⁾.

Dacă legea străină nu cere pentru existența

⁽¹⁰⁾ Bulet. Cas. S-a I. 1872, p. 287.

⁽¹¹⁾ Veđi Bulet. Cas. S-a I, anul 1875, p. 231 și *Dreptul* din 1879, No. 31.

⁽¹²⁾ C. București. *Curierul Judiciar* din 1901. No. 33. Cpr. C. Paris. Sirey, 73. 2. 177. D. P. 73. 2. 59. Weiss, *op. cit.*, III, p. 456 urm.

⁽¹³⁾ Veđi această lege asupra dreptului matrimonial (*T. cz. a házassági jogról*) în *Ann. de législ. étrangère*, anul 1894, p. 355 urm.

⁽¹⁴⁾ C. București. *Curierul Judiciar* supra cit. (cu adnotația noastră).

⁽¹⁵⁾ Weiss, *op. cit.*, III, p. 457 urm.

căsătoriei nici un act scris, ci numai locuirea în comun și posesiunea de stat de soți legitimi, așa precum este, de exemplu, în unele State ale Americii, aceste împrejurări vor dovedi căsătoria, independent de orice act scris⁽¹⁶⁾. Într'un cuvânt, căsătoria se va dovedi conform legii unde ea a fost contractată, pentru că, după cum observă Asser, proba este inseparabilă de însuș dreptul ce ea este menită a stabili⁽¹⁷⁾. Numai *forma* probei, aparținând procedurii, se regulează după legea țării în care se judecă procesul (*lex fori*)⁽¹⁸⁾.

O altă cestiune pe care, după părerea noastră, tribunalul o resolvă în mod satisfăcător este aceea de a se ști dacă posesiunea de stat poate, sau nu, să dovedească filiațiunea naturală. Tribunalul admite cu drept cuvânt negativa, referindu-se la Comentariile noastre și la motivele ce am dat în sprijinirea acestei soluțiuni, pe care a consacrat-o și Curtea noastră de casație, în secțiuni-unite⁽¹⁹⁾.

Până aci suntem în deplin acord cu trib. de Dorohoi asupra punctelor judecate de densusul. Nu împărțăm însă părerea trib. în privința începutului de probă scrisă prescris de art. 308 C. civ. pentru stabilirea maternității naturale. În adevăr, tribunalul pune în principiu că art. 308, care nu permite cercetarea maternității de cât copiilor ce au un început de dovadă scrisă, a înțeles a se referi la art. 1197, ear nu la art. 297. În consecință, tribunalul crede că începutul de probă scrisă de care vorbește art. 308, și care face admisibilă proba testimonială, trebuie să emane de la însăș mama, sau de la un imputernicit al ei special. Această concluziune, admisă une-oră atât în doctrină cât și în jurisprudență⁽²⁰⁾, este, după

⁽¹⁶⁾ Weiss, *op. cit.*, III, p. 458. Répert. Sirey, *Actes de l'état civil*, 1924. C. Paris. Sirey, 73. 2. 177. D. P. 73. 2. 59. Trib. Paris, *J. Clunet*, anul 1895, p. 374.

⁽¹⁷⁾ Asser et Rivier, *Dr. international*, No. 79, p. 165 a trad. Schina.

⁽¹⁸⁾ Asser, *op. cit.*, 80, p. 166 a trad. Schina. Weiss, *op. cit.*, IV, p. 12.

⁽¹⁹⁾ Veđi Bulet. Cas. Secții-unite, anul 1891, p. 406 urm. Veđi și t. I a Comentariilor noastre, partea II, p. 305 urm. Cpr. în acelaș sens asupra acestei cestiuni, care a divizat atât doctrina cât și jurisprudența franceză, Planiol, I, 2928 urm., p. 932 urm. (ed. a 2-a). T. Huc, III, 83 urm. Beudant, *Cours de dr. civil français*, II, 563, p. 202 și 600 urm., p. 243 urm. (ed. din 1897). Baudry, I, 930. Angée-Dorlhac, *Reconnaissance des enfants naturels*, p. 104. Thiry, I, 478. Arntz, I, 617. Laurent, IV, 13 urm. Marcadé, II, 90 (art. 340). Loiseau, *Des enfants naturels*, p. 525 urm. Cpr. și C. Paris. Sirey, 89. 2. 202. Sirey, 92. 2. 213. D. P. 92. 2. 533. Veđi și D. P. 97. 1. 98. Veđi asupra acestei controverse, Fuzier-Herman, *Code civil annoté*, I, art. 340. No. 16 urm. și *Supplément* par Griffond, art. 340, No. 11 urm. Dalloz, *Nouv. Code civil annoté* (1900), I, art. 341, *Appendice*, No. 1 urm. Em. Acolas, *Manuel de dr. civil* (ed. din 1874), p. 360 urm. Mourlon, I, 971 urm., etc. — *Contrà*. Art. 135 C. spaniol și art. 130 C. portughez.

⁽²⁰⁾ Trib. Ilfov (sentință reformată de Curte). *Dreptul* din 1885, No. 11. Trib. Mons. *Pand. Périod.* 99. 5. 24 și *Curierul Judiciar* din 1900, No. 15 (cu adnotația noastră). Demolombe,

părerea noastră, cu desevârșire falsă. În adevăr, începutul de probă scrisă nu poate, în specie, fi acel de la contracte, pentru că, în momentul când s'a discutat și votat art. 308, materia contractelor, în care figurează, art. 1197, nu și avea încă ființă și începutul de probă scrisă nu era încă definit. Este deci mult mai natural de a decide că legiuitorul a înțeles a se referi la începutul de probă de care vorbise în art. 297, cu atât mai mult cu cât sistemul tribunalului împedica pe toți copiii a căror mamă nu știe a scrie de a și exercita dreptul lor. În fine, ceea ce este și mai decisiv, Bigot-Prémeneu a declarat în expunerea de motive că «nu se poate presupune că un copil se apară în lume, fără ca să se găsească unde-va înscris o urmă oare-care despre nașterea sa, sau îngrijirile ce el a primit»⁽²¹⁾. Aceste cuvinte, pe lângă cele-lalte motive, sunt semnificative; ele dovedesc că art. 308 a înțeles a se referi la art. 297, ear nu la art. 1197⁽²²⁾.

Tot inadmisibilă este, după părerea noastră, și soluția tribun. prin care se decide că copiii naturali nu pot, în legislația noastră, fi recunoscuți de bună voe, căci art. 48, 304 și 337 vorbesc de copiii naturali *legalmente recunoscuți*, și aceste texte nu pot, ori-cât s'ar dice și ori-cât de imperfectă ar fi legea noastră în privința copiilor naturali, să fie șterse din Cod. Este adevărat că soluția admisă de trib. din Dorohoi, admisă și în unele legislații străine, de exemplu în Rosia⁽²³⁾, a fost consacrată prin mai multe hotăriri judecătorești⁽²⁴⁾ și este admisă și de unii autori⁽²⁵⁾, însă aceasta nu împuternicea pe tribunal a tăgădui lumina ăilei

V, 503. Beudant, *Cours de dr. civ. fr.*, I, 590. Laurent, IV, 111 și autorii citați în t. VII a Coment. noastre, p. 277, nota 1. Veđi și adnot. noastră din *Curierul Judiciar*, No. 15 (anul 1900), p. 117, nota 3.

⁽²¹⁾ Veđi Répert. Dalloz, *Paternité et filiation*, No. 21, nota 25.

⁽²²⁾ Veđi în acest sens, C. București și Trib. Ilfov. *Dreptul* din 1885, No. 40 și *Curierul Judiciar* din 1899, No. 13. Cas. fr. Sirey, 69. 1. 5 (și nota lui P. Pont). D. P. 69. 1. 26. Planiol, I, 2899, p. 922 (ed. a 2-a). T. Huc, III, 89. Baudry, I, 984. Mourlon, I, 967, nota 2. Bonnier, 219 (ed. din 1888), care în edițiile precedente, susținuse părerea contrară. Mai veđi încă autorii citați în t. VII a Coment. noastre, p. 277, nota 2 și în *Curierul Judiciar* din 1900, No. 15, p. 118, nota 6.

⁽²³⁾ Cpr. Trib. Paris. Pand. Périod. 1893. 5. 7.

⁽²⁴⁾ Trib. Ilfov, Cas. rom. și C. Iași. *Dreptul* din 1894, No. 39; din 1896, No. 15 și din 1889, No. 62. Veđi și Bulet. Cas. Secții-unite, anul 1891, p. 406. Trib. Iași. *Curierul Judiciar* din 1900, No. 12.—Veđi însă trib. Vâlcea (*Dreptul* din 1900, No. 65), care admite în totul nu numai modul nostru de a vedea, dar și argumentele ce am dat în această privință.

⁽²⁵⁾ C. N. Busdugan *J. Clunet*, anul 1899, p. 57, nota 1 și *Du mariage des Roumains à l'étranger et des étrangers en Roumanie* (operă precedată de prefața noastră), p. 3, nota 1. A. Weiss, *op. cit.*, IV, p. 31, nota 3, care combate modul nostru de a vedea, adoptând în totul părerea d-lui Busdugan.—*Contră*. Alex. Degré. *Dreptul* din 1889, No. 79 și din 1891, No. 64.

și a contesta omului dreptul de a și îndeplini o datorie către copilul său, fructul desordinei și a imoralității sale. Cum că recunoașterea din partea tatălui mai cu samă, va fi aproape lipsită de efecte, aceasta este o altă chestie, însă lacuna care există în lege nu autorisă justiția a tăgădui însuș dreptul recunoașterii, atât în privința tatălui cât și mai cu samă în privința mamei, pentru că nici o lege din lume nu mă poate opri de a dice: acesta este copilul meu, căruia voesc să las numele, naționalitatea și chiar averea mea!

Nu mai insistăm asupra unei chestiuni atât de elementară, pentru că ea a fost de mai multe ori atinsă de noi atât în Comentariile noastre, cât și în mai multe monografii ce am publicat în urmă⁽²⁶⁾; nu vom înceta însă de a protesta și de a rădica slabul nostru glas, pe care nu l'aude nimene, de câte ori vom constata că tribunalele se substituiesc legii: «Predic și practic respectul legii, dice Laurent în prefața operei sale monumentale, ear nu aplicarea judaică a textului. De câte ori textul legii este clar, îl respect și nu mă încovăesc nici înaintea unei autorități, pentru că cea mai mare din toate autoritățile este cea a legiuitorului; de câte ori el a vorbit, interpreții n'aū de cât să se supue. Dacă ei găsesc că legea este rea, ei sunt liberi de a o critica, nu însă de a o schimba sub cuvânt de interpretare, cu toate că în acest păcat cad adese-ori atât tribunalele cât și autorii». Aceste cuvinte ale ilustrului profesor de la Gand ar trebui să fie săpate cu litere mari în toate tribunalele, pentru ca judecătorul să le aibă vecinic în memoria sa și înaintea ochilor săi. Ele ne-ar scuti poate de multe erezii.

D. Alexandresco

⁽²⁶⁾ Veđi *Curierul Judiciar*, No. 12, p. 97, nota 1.

BIBLIOGRAFIE

Anunțăm cu plăcere că volumul VII, cuprindând teoria probelor, de d-l

DIM. ALEXANDRESCO

este gata, și că această lucrare cunoscută de mult publicului juridic, și așteptată de unii cu o legitimitate nerăbdare, s'a dat la broșat. Pe la începutul lunii Februarie, cel târziu, ea va fi distribuită abonaților.

Rugăm pe abonații noștri, rămași în restanță cu plata abonamentelor, să bine-voiască a achita sumele datorite, cât mai neîntârziat, direct către d-l Codreanu, la administrația ziarului în București, 6 Splaiul Brâncoveanu Voevod, prin mandat sau timbre poștale, sau în mâinile numai a vechilor încasatori autorizați: Manole Herişescu pentru București și I. Riveanu pentru provincie, de la cari vor primi în schimb chitanțe din registrul cu matcă, prevăzute cu ștampila ziarului nostru.